

OB ZADNJIH NEREDIH V ZAHODNEM BERLINU

SMODNIŠNICA V SRCU EVROPE

Prva obletnica postavitve 43 km dolgega obmejnega zidu - Demonstra- cije tudi proti Amerikancem - Nepošteno pisanje zahodnonemškega tiska

V središče pozornosti svetovne javnosti je te dni ponovno stopilo vprašanje Berlina. Dne 13. t. m. je namreč poteklo leto dni, odkar so oblastva komunistične Vzhodne Nemčije odredila, naj se med zahodnim in vzhodnim delom bivše nemške prestolnice postavi visok zid, ki onemogoča ne samo prosto premikanje po mestu, temveč tudi kakršenkoli stik med prebivalci dveh področij.

Ob tej prvi obletnici je v zahodnem delu mesta vladala precejšnja napetost, ki se je še povečala zaradi tragičnega dogodka, kateri se je pripetil prejšnji petek. Stražniki z vzhodnega področja so streljali na nekega 18-letnega delavca, ki je hotel zbežati v zahodni Berlin. Mladenič je obležal hudo ranjen ob zidu, a še vedno na vzhodnem področju, in nihče mu ni nudi potrebnih pomoči, tako da je izkrvavel in umrl. Vse to se je zgodilo tudi pred očmi ameriških vojakov.

NAPAD NA SOVJETSKE VOJAKE

Po tem dogodku so v zahodnem delu mesta nastali hudi neredi, ki so trajali več dni. Neredi so dosegli višek, ko so demonstranti s kamenjem napadli tovornjak, na katerem so se peljali sovjetski vojak, da zamenjajo častno stražo pred spomenikom padlim, kateri se nahaja v zahodnem Berlinu. Demonstranti so napadli tudi neki sovjetski avtomobil in hoteli nekajkrat celo podreti obmejni zid in vdreti na vzhodno področje, kar pa je policija v zadnjem trenutku preprečila.

Zanimivo je, da je množica demonstrantov vpila tudi protiameriška gesla in v določenem trenutku hotela napasti tudi poslopje, kjer je poveljstvo ameriških čet, kar pa ji zaradi nastopa mestne in ameriške vojaške policije ni uspelo.

ZADNJI GOVOR NIKITE HRUŠČEVA

Vse je kazalo, da je čedalje več meščanov z zahodnega področja začelo zgubljati živce, in je grozila nevarnost, da bodo demonstracije zadobile tolikšen obseg, da jim policijske sile ne bodo več mogle biti kos. Vedeti je namreč treba, da je v zahodnem Berlinu dva milijona in 200 tisoč prebivalcev, ki jih od vzhodnega dela mesta, kjer je 1 milijon in 100 tisoč prebivalcev, loči 43 km dolg zid. Zahodni del mesta je pravzaprav otok sredi komunistične Vzhodne Nemčije in s tem tudi sredi komunističnega sveta.

S človeškega stališča je razumljivo, da tolikšna množica ljudi ne more večno ohra-

niti hladno kri, če ji ni prav nič znano, kakšna bo njena bližnja bodočnost. »V Berlinu — je pred kratkim izjavil neki tam kajšnji časnikar — proizvajamo in delamo. Toda bojimo se, da naše delo, naše upanje in pričakovanje nič več ne koristijo. S takim občutkom pa je težko živeti.«

Spričo takšnih okoliščin ni nič čudnega, če nekateri trdijo, da predstavlja Berlin najnevarnejšo smodnišnico v srcu Evrope.

Usoda tega mesta je, kot znano, v rokah vesil in je tesno povezana z ureditvijo celotnega nemškega vprašanja. Danes je dejansko stanje takšno, da obstajata dve nemški republiki (zahodna in vzhodna) z različno družbeno ureditvijo in da tvori vzhodni Berlin sestaven del komunistične Vzhodne Nemčije, medtem ko je zahodni del mesta tesno povezan z Adenauerjevo Nemčijo.

Sovjeti bi želeli, da bi to stanje vse vesile tudi uradno priznale. Obstoj Vzhodne Nemčije je za Sovjete izven razprave, medtem ko priznavajo, da se z zahodnjaki lahko pogajajo o bodočnosti zahodnega Berlina. V tej zvezi je Nikita Hruščev še pred dnevi izjavil, da je Sovjetska zveza pripravljena pristati, naj v zahodnem delu mesta ostanejo tuje čete pod zastavo Združenih

narodov, vendar med njimi ne sme biti čet iz držav, ki so povezane z Atlantsko zvezo. »Če Zahod — je poudaril Hruščev — ne bo pokazal razumevanja za naše predloge, nobene grožnje ne bodo preprečile Sovjetski zvezi, da sklene mirovno pogodbo z Demokratično nemško republiko in s tem napravi konec okupacijskemu režimu v Zahodnem Berlinu.«

Iz teh besed izhaja, da Sovjetska zveza vztraja pri zahtevi, naj zahodnjaki umaknejo svoje čete iz Berlina. Če se to ne zgodi — pravi Hruščev — bodo Sovjeti podpisali mirovno pogodbo s komunistično Nemčijo, kar pa bo imelo za posledico, da bo prenehal veljati tudi dogovor, na osnovi katerega se danes zahodne čete nahajajo v Berlinu. S tem bi Vzhodna Nemčija postala dejansko povsem suverena država in bi zato lahko zaprla zaveznikom vse poti, ki po njenem ozemlju vodijo v zahodni Berlin.

Če bi zavezniki kljub temu hoteli ostati v bivši nemški prestolnici, bi se nujno morali pogoditi z vzhodnonemško vlado.

Znano je, da se o teh važnih problemih že več mesecev vodijo diplomatska pogajanja med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Njih potek pa je še vedno zavil v tančico tajnosti.

Sovjeti ukinili vojaško poveljstvo

Z druge strani pa je tudi znano, kako se Adenauer krčevito protivi kakršnimkoli razgovorom z voditelji komunistične Nemčije, češ da ti ne predstavljajo nobene zakonite oblasti. Hkrati izvaja močan pritisk na Amerikance in ostale zaveznike, naj se tudi sami držijo tega stališča.

Ker so med zadnjimi demonstracijami v Berlinu padali, kot smo že omenili, tudi protiameriški klici, so nekateri politični opazovalci izrazili mnenje, da je to morda posledica bojazni, da lahko Amerikanci tudi spremenijo svoje dosedanje stališče. To pa zato, ker se drugače berlinsko in nemško vprašanje ne more rešiti, položaj v tem delu Evrope pa se v bodočnosti lahko samo poslabša.

Izključeno je sicer, da bi zahodnjaki in v prvi vrsti Amerikanci lepega dne mogli zapustiti nemško prestolnico in prepustiti tamkajšnje ljudstvo njegovi usodi. Toda po drugi strani je tudi res, da se kočljivo vprašanje ne more rešiti, če se ne upošteva dejstvo, da obstaja vzhodnonemška republika, o kateri bi bilo naivno pričakovati, da bi spremenila svojo sedanjo komuni-

stično družbeno ureditev na zahtevo Adenauerja.

Zahodnonemški tisk danes povečini obžaluje, da niso zlasti Amerikanci odločno nastopili proti graditvi obmejnega zidu v Berlinu in jim zameri, da niso priskočili na pomoč mladeniču, ki je padel pod streli policije z vzhodnega področja. Iz pisanja nemškega časopisja izhaja, da bi pravzaprav moral ves zahodni svet zahodnim Nemcem pomagati, da se njihovo vprašanje reši tako, kot si sami želijo.

Čudimo pa se, da nihče na Zahodu na takšne zahteve in na takšno pisanje ne odgovori, da je današnjega stanja pravzaprav kriv v prvi vrsti sam nemški narod, ki je svoj čas dovolil, da je v državi zavladal Hitler.

Demokratični in svobodoljubni svet lahko solidariзира z berlinskim ljudstvom, ki je izpostavljeno tolikšnim hudim preizkušnjam, ne more pa sprejeti in niti razumeti zahtev tistih zahodnih nemških vodilnih krogov, ki bi morda želeli, da bi ves svet

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 26. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenske zborovske skladbe; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše; »Pepi iz Pliskovice pri turškem sultanu«, pravljica (Dušan Pertot). Igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Zenski vokalni kvartet iz Ljubljane; 16.00 Popoldanski koncert; 18.00 Tvorница sanj, obzornik filmskega sveta; 19.15 Nedeljski vestnik; 21.00 Ljudska opravila in opasila: Niko Kuret; »Metev in teritev«; 21.30 Sodobna simfonična glasba; 22.00 Nedelja v športu.

♦ PONEDELJEK, 27. avgusta, ob: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — Vasilij Mirk: Vidojka, uvertura — Mihovil Logar: Concertino za klarinet in godalni orkester; 19.30 Znanost in tehnika: Franc Orožen: »Trije izredni načrti za bodoča mesta«; 20.30 Iz glavnih italijanskih opernih gledališč: Domenico Cimarosa: »Tajna poroka«, opera v dveh dejanjih. Približno ob 21.50 »Milanska Mala Scala«.

♦ TOREK, 28. avgusta, ob: 18.30 Italijanski operni pevci: »Mariano Stabile«; 19.00 Violinist Dejan Bravničar, pri klavirju Mario Caporali — Mozart: Rondó — Ysaye: Sonata št. 6 za violino solo; 19.15 »Pustolovščine Toma Sawyerja«, radijska zgodba za mladino (Mark Twain - Milena Mohorič - Jožko Lukeš). Igrajo člani RO; 21.00 Obletnica tedna: Josip Tavčar: »Maurice Maeterlinck, ob 100-letnici rojstva«; 21.30 Klavirske sonate Ludviga van Beethovna, Sonata št. 13 v Es-duru, op. 27, št. 1 in št. 14 v cis-molu, op. 27, št. 2 imenovana »Ob mesečini«; 22.00 Bizantinska civilizacija: Maks Šah: »Zgodovina slovanskih narodov v bizantinskih virih«.

♦ SREDA, 29. avgusta, ob: 19.05 Pianist Roberto Repini — Visnovitz: Dva albumova lista - Agnus Dei - Benedictus - Scherzo v cis-molu; 19.30 Turistični razgledi: Dušan Pertot: Po evropskih rekah in jezerih: »Vierwaldstättsko jezero« — Franc Orožen: »Ob Nadiži«; 21.00 »Tudi Lela bo nosila klobuk«, drama v dveh delih in šestih dejanjih (Milan Begović - Mile Klopčič). Igrajo člani RO.

♦ ČETRTEK, 30. avgusta, ob: 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Glasba v Florenci za časa Medičejcev«; 19.00 Lipovškovi samospevi v izvedbi sopranistke Zlate Gasperšič; 19.15 Borodin - Rimski Korsakov: Poloveški plesi iz opere »Knez Igor«; 19.30 Za Valvasorjem po naši deželi (Mara Kalan); 21.00 Simfonični koncert. Približno ob 21.45: Književnost in umetnost: »Pavel Perko in njegova knjiga »Novele in črtice« (Alojz Rebula). Približno ob 22.40: Iz zgodovine italijanske veleindustrije: Rosario Romeo: »Železna in druge industrije v Giolitti-jevi dobi«.

♦ PETEK, 31. avgusta, ob: 19.00 Koncertna sezona Tržaške Ljudske univerze 1960-61 — Mendelssohn - Bartholdy: Kvartet tretji, op. 44, št. 1 v D-duru. Izvaja Tržaški kvartet; 19.30 Človek in cesta: Rafko Dolhar: »Kronični kršivci cestnega zakonika«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Srečanja s tržaškimi književniki: »Fulvio Tomizza« (Josip Tavčar).

♦ SOBOTA, 1. septembra, ob: 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke; 16.00 Junaki športa: Dušan Pertot: »Prvi Tour de France«; 18.55 Pianist Freddy Došek — Malec: Sonata št. 1; 19.30 Tržaški obiski: »Trebče«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Teden v Italiji; 20.40 Zbor »Jacobus Gallus«; 21.00 »Nikoli ne umreš sam«, radijska drama (Alfred Andersch - Viljen Žerjal). Igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

26. avgusta, nedelja: 11. pobinkošna
27. avgusta, ponedeljek: Jožef Kalasancij
28. avgusta, torek: Avguštin
29. avgusta, sredo: Obl. Jan. krst.
30. avgusta, četrtek: Roža iz Lime
31. avgusta, petek: Rajmund
1. septembra, sobota: Egidij

—0—

ARHEOLOGI POD MORJEM

Pri otoku Filicuzi, blizu rta Graziano, nedaleč od Messine nadaljujejo športni potapljači z dviganjem tovarov z rimske ladje, ki se je potopila tam v tretjem stoletju pred Kristusom. Potapljači so že dvignili okrog 300 črno lakiranih in dragoceno izdelanih rimskih vrčev velike arheološke vrednosti. Dvignjeni material bodo razstavili v pomorski sekciji Eolskega muzeja v Messini.

Hruščev v Ameriko

Jutri se bo odpeljal U Thant, začasni tajnik Združenih narodov, v Moskvo. Njegova pot ima dva namena. Prvi je U Thantova kandidatura za stalnega tajnika OZN. Kakor je znano, mora biti izvoljen najvišji izvršilni vodja organizacije soglasno od vseh držav članic. Doslej se je pa Sovjetska zveza temu upirala in je postavila predlog, naj vodi glavno tajništvo trojka, to je, po en član vzhodnega, zapadnega in nevtralnega bloka. Vsak seveda s pravico veta, kar bi še bolj oviralo delo Združenih narodov. U Thant upa, da bo Hruščeva pregovoril, naj podpre njegovo kandidaturo.

Drugi namen potovanja je pa prisotnost Hruščeva pri prihodnjem zasedanju Združenih narodov v New Yorku. Sovjetski pravak je namreč izjavil nemškemu poslaniku Krollu, da namerava osebno priti na zasedanje. Pri razpravah bo prišlo na dnevni red tudi berlinsko vprašanje in takrat bo v stekleni palači precej gorko, če ne bo celo kdo s čevlji tolkel po pulu.

GLAVE PADAJO

Osrednji odbor madžarske komunistične stranke je izključil iz svoje srede tri politične prvake. Ti so Matija Rakosi, Erno Geroe in Karola Kisa, ki je bil še do konca lanskega leta podpredsednik vlade. Ti možje imajo na vesti številne obsodbe in umore nedolžnih oseb še pred revolucijo v Budimpešti leta 1956. S to trojico vred so izključili iz stranke še 17 drugih vodilnih oseb. Seveda niso obsojeni zastran krvi, ki je v potokih tekla pred šestimi leti po budimpeštanskih ulicah, marveč zato, ker so »gojili kult osebnosti«.

Nemiri v Španiji

Francov režim v Španiji se vedno bolj maje. Bombe iz plastike so pokale pred Francovo poletno palačo pri San Sebastianu; razpočile so se tudi v uredniških prostorih sindikalističnega glasila »Pueblo« in katoliškega dnevnika »Ya« v Madridu. Po mnenju policije so atentati delo protifrankovske »Ljudske osvobodilne fronte«, kar je pa seveda čudno, če meče bombe na lastno glasilo »Pueblo«.

V severnih rudarskih okrožjih so izbruh nile zopet številne stavke. Nad 4000 rudarjev je zapustilo delo. Oblasti so v odgovor rudnike zaprle. Nezadovoljstvo proti dikta-torski oblasti, ki pusti ljudstvo v veliki bedi, se vedno bolj širi.

TELEVIZIJA NA JAPONSKEM

Število televizijskih naročnikov na Japon-skem je prekoračilo 10 milijonov, računajo pa, da je razen tega še dva milijona ljudi, ki imajo neprijavljene sprejemnike. Na Japonskem ima sedaj že 48,5 odstotka gospodinjstev televizijski sprejemnik.

INOZEMSKI DELAVCI V ŠVICI

Približno 70% delavcev, ki so zaposleni v kmetijstvu, so bili leta 1961 inozemci, enako tudi 51% gradbenih delavcev, 20% gostinskih uslužbencev, 8% trgovskih in 20% drugih. — Vrtnarji za urejanje javnih parkov bi morali biti po švicarskih željah samo Švicarji, a domačini kažejo hrbtet temu poklicu, češ da so plače prenizke.

Diplomatske spremembe

Jugoslovanska vlada je sklenila zamenjati svoje poslanike na številnih važnih mestih. V pošteved pride tudi Rim. Na to odgovorno mesto v Rimu bo prišel dr. Ivo Vejvoda, ki je opravljal doslej posle podtajnika v zunanjem ministrstvu od 1959 dalje. Vejvoda, ki je Hrvat po rodu, velja za spretnega diplomata.

Za jugoslovanskega poslanika v Washingtonu pa bo poslan Črnogorec Veljko Mičunović, ki tudi prihaja iz zunanjega ministrstva. Imel bo nalogo okrepiti stike med Združenimi državami in Jugoslavijo, ki so se nekoliko zrahljali, odkar vabi Moskva Tita zopet k sebi.

FRIZI VZTRAJAJO

Na severnem Holandskem in v sosednih severno-nemških predelih živi majhen narod Frizov, ki so naseljeni tam že iz časa nekdanje rimske okupacije in še od prej. V teku dveh tisočletij so bili povečini potujčeni, ohranilo pa se je jih še nekaj deset tisoč. Severnholandski Frizi najbolj odločno vztrajajo pri svojem jeziku in kulturni avtonomiji ter imajo lastno literaturo in tudi literarno akademijo. V svojem jeziku izdajajo knjige, liste in od časa do časa igrajo tudi kako dramo. Te dni so igrali na prostem dramo Bertolda Brechta »Dobri ljudje iz Se-zuana«. Predstava je bila v vasi Beesterzwaag. Nastopili so najboljši igralci iz 17 frizijskih vasi. Režiral pa je kot gost neki poljski režiser. Friz po rodu je bil n. pr. znani nemški pisatelj Theodor Storm.

Smodnišnica v srcu Evrope

(Nadaljevanje s 1. strani)

šel zanje v boj in s tem postavil v nevarnost svoj lastni obstoj.

Takšne zahteve so tembolj nemogoče in v bistvu nemoralne, če pomislimo, da je prav po krivdi Hitlerjeve Nemčije cela vrsta evropskih narodov in držav imela milijone in milijone žrtev ter utrpela nepopravljivo moralno in gospodarsko škodo. In za mnoge teh držav in narodov se zahodni svet še danes prav malo briga.

Posledica zadnjih dogodkov je, da so Sovjeti ukinili svoje vojaško poveljstvo v Berlinu. V dolgem sporočilu je sovjetska agencija »Tass« poudarila, da je ukrep »povsem v skladu s sovjetsko politiko, ki teži za tem, da se iz Evrope odstrani vsako znamenje zadnje vojne in se pripomore k sklenitvi nemške mirovne pogodbe in ureditvi položaja v zahodnem Berlinu.«

Nadzorstvo nad dohodi v zahodni del mesta je še vedno poverjeno sovjetskimi četam, toda nobenega dvoma ni, da predstavlja zadnji sovjetski ukrep nov pritisk na zahodnjake, naj se sprijaznijo z dejstvom, da ne bodo mogli dolgo več zankati obstoja vzhodnonemške vlade.

Morda že bližnja bodočnost bo pokazala, ali bo zmagalo nepopustljivo Adenauerjevo stališče, ali pa bo v zahodni Nemčiji sam in pri zahodnjakih prevladalo prepričanje, da je treba v interesu miru priti s Sovjeti do za vse sprejemljivega kompromisa.

Tudi Malta zahteva neodvisnost

Malteški prvi minister Borg Olivier, ki se je pred dnevi mudil v Londonu, je v razgovoru s časnikarji izjavil, da njegova vlada zahteva, naj Velika Britanija čimprej prizna državno neodvisnost Malti. Ta je sestavljena iz skupine petih otokov in ima nekaj več kot 300 tisoč prebivalcev. Pod angleško oblastjo se nahaja od leta 1800 in je vedno tvorila pomembno britansko pomorsko oporišče v Sredozemskem morju.

Večna luč

Ameriško elektrotehnično podjetje Westinghouse je odkupilo patent za električno žarnico, ki bi trajala nič manj kot tisoč let. Niso je pa začeli izdelovati, ker so se druga tovrstna podjetja uprta, češ da bodo prišla ob zasluhek, če vržejo na trg takšne »večne« žarnice.

Podobni slučaji so se dogajali že pred vojno. V Nemčiji so prodajali žarnice, ki gore 50 let. Izdelali so jih nekaj milijonov, potem so pa patent, na pritisk drugih tovarn, zaklenili v železne blagajne. Zbali so se, da bi tovarnarji deli v žep premalo dobilčka, če bi blago ohranilo vrednost predolgo časa. Danes izdelujejo električne žarnice, ki so preračunane na 2000 ur gorljivosti.

Izdelovanje dolgo gorljivih žarnic pa je danes skoraj že zastarelo. V žarnice so namreč vdolane tanke volframove nitke, po katerih teče in žari električni tok. Najnovejši izumi pa bodo nadomestili toplo luč z mrzlo. Električne žarnice bodo polnili kar z razsvetljevalnim plinom. Zdi se pa, da je razvoj razsvetljave prehitel tudi ta način. Novi poskusi so pokazali, da bo luč žarela kar iz sobnih sten. Prevlečene bodo s fosforno snovjo, ki bo v temi žarela in razsvetljevala prostore prihodnjega rodu kar z dnevno svetlobo.

HITRA POŠTA

V Villi Santini živi 74-letni posestnik Iginio Cristiano. Občespoštovani in mirni možak je pred kratkim kleknil skoro na kolena, ko mu je poštar izročil poziv, da mora plačati 500 lir kazni zastran neke sodne pravde. Še bolj se je začudil, ko je v uradnem dopisu bral, da mora plačati tiste denarje »zastran žalitev dučerja fašizma«. Prav tako je stalo uradno zapisano dvajset let po padcu fašizma. Cristiano, ki je bil od dučerja tudi konfiniran, se je končno spomnil, da so ga leta 1928. res spravili pred sodnike, češ da je rekel, da je Duce zanj Baraba. Skoraj po 50 letih naj bi zdaj plačal kazen!

VINSKI SEJEM

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani se bo v soboto začel vinski sejem, ki bo zaključen 2. septembra. Poleg vinskih vzorcev so razstavljene tudi žgane pijače in sadni sokovi. Posebna mednarodna komisija, sestavljena iz sedmih tujih in šestih domačih strokovnjakov, je že ocenila skoro tisoč vzorcev raznih pijač. Najvišje priznanje za žgane pijače je prejel »Vinjak« iz Kruševca in »Maraskino« iz Zadra. Podjetje »Fructal« iz Ajdovščine je pa bilo odlikovano za svoj grenki »Fernet«. Nič ni pa znano, ali je prejelo kako pohvalo nad vse znano »šiška-vino«, katero točijo po različnih gostilnah v obmejnem pasu.

Olivier je hkrati izjavil, da bo Malta za prosila tudi za sprejem v Evropsko skupno tržišče in da jo je angleška vlada že pooblastila, naj prične pogajanja z državami — članicami EST-a.

Malta preživlja sedaj precej hudo gospodarsko krizo. Njena glavna industrija je namreč bila neposredno povezana s potrebami pomorskega oporišča. Odkar pa je to zgubilo prejšnji pomen, je tudi industrija začela pešati. To je tudi eden glavnih vzrokov, zaradi katerih zahteva Malta državno neodvisnost.

Zemlja se trese

V torek zvečer po sedmi uri sta dva močna potresna sunka pretresla vso okolico Neaplja, Abruce in Apulijo. Potres je imel središče južnovzhodno od Neaplja. Potresomeri so pokazali jakost sunkov devete stopnje po Mercallijevi lestvici, kar je že precej hudo. Najhuje je prizadeta Irpinija. V Neaplju in po drugih mestih so drveli ljudje kot blazni na trge in v velike parke. Potres je porušil po vseh krajih precej hiš. Doslej so našli tudi že štirinajst smrtnih žrtev, ranjenih je pa več deset. Notranje ministrstvo je takoj poslalo tehnično osebje v potresne kraje in nakazalo 30 milijonov za prvo pomoč.

STARI ČASI...

Prejšnjo nedeljo so imeli v neki vasi blizu Rovereta na Tridentinskem veliko mašo. Vse je šlo v najlepšem redu. Številni letoviščarji so poslušali ubrano petje domačega zbora ob spremljavi orgel. Pri darovanju so se pa začeli vsi začudeno ozirati proti koru. Stari organist je namreč namesto preludija ubral cesarsko himno »Bog ohrani, nam cesarja Franca Jožefa...« Cerkovnik, ki je prihitel na kor, je komaj prepričal organista, da igra cesarsko himno. Ta pa se je opravičeval, da je v naglici zamenjal note, ki so ostale na pultu še iz starih časov.

Ob kozmičnih poletih

Poleti okoli zemlje v vsemirskih plasteh so se začeli 12. aprila 1961. Dobro leto je komaj minilo, odkar so poslali znanstveniki v osvetje raketna letala s človekom v kabini. Prvi se je dvignil sovjetski astronaut Jurij Gagarin z »Vostokom I«, ki je tehtal 4725 kilogramov. Obkrožil je enkrat zemljo v eni uri in 48 minutah, v višini 300 kilometrov.

Drugi letavec je zletel v vsemirje 6. avgusta lanskega leta. Ta je bil major German Titov z »Vostokom II«. Letel je 17-krat okoli zemlje v času 25 ur in 18 minut. Napravil je 696 tisoč kilometrov dolgo pot in je pristal, kot njegov predhodnik, s padalom na določenem kraju.

Tedaj so prišli na vrsto Amerikanci. Z rta Canaveral so spustili 20. februarja letošnjega leta na tek okoli Zemlje podpolkovnika John H. Glenn. Z vsemirskim letalom »Priateljstvo« je trikrat obkrožil zemljo v štirih urah in 56 minutah.

Njegov naslednik kapitan Scott Carpenter je 24. maja tudi trikrat obletel zemljo z »Auroro VII«. Pristanek pa je bil nekoliko bolj dramatičen, ker je padel v morje 350 kilometrov vstran od preračunanega

Alžirske volitve

Volitve v alžirsko ustavodajno skupščino so določene za dan 2. septembra. Zbornica bo štela 196 poslancev; od teh je določenih 16 sedežev za evropske naseljenike. Domačini so postavili enotno listo, ki pa vključuje zastopnike vseh struj osvobodilne fronte. V isti dvorani bodo sedeli 6. septembra vsi dosedanja nasprotniki, od Ben Belle in Ben Hede do Ferhat Abasa. Med kandidati prevladujejo vojaške osebe, kar 71, ki pa bodo morali po izvolitvi odložiti vojaško suknjo. Ustavodajna skupščina bo izvoljena za eno leto. Iz svoje srede bo morala izbrati tudi vlado in pripraviti ustavo, nakar se bo umaknila novi poslanski zbornici.

ATENTAT NA DUNAJU

Na Dunaju so rezanci položili prejšnji teden peklenjski stroj pri spomeniku padlih sovjetskih vojakov. K sreči je policija bomb pravočasno našla, sicer bi padlo dosti žrtev, ker je na tistem trgu vedno živahen promet. Okrog spomenika so pa našli raztrošene tudi letake z italijanskim podpisom »Associazione studentesca di azione nazionale«. Enake letake so odkrili že pred meseci tudi pri atentatu na spomenik Andreia Hoferja v Innsbrucku.

Po mnenju italijanskega tiska sta oba atentata delo tirolskih nacionalistov, ki skušajo skaliti izboljšanje odnosov med Italijo in Avstrijo po zadnjem sestanku med Piccionijem in Kreiskyjem. Nekateri pa gredo še dalje in iščejo zveze med tirolskimi nacionalisti ter med vodjo alžirskih oasovcev generalom Soustellom, ki se je prejšnji teden mudil ob Gardskem jezeru.

Iz Gorice

SOLSKÉ VESTI

Vpisovanje za prihodnje šolsko leto na liceju-gimnaziji in učiteljsku s slovenskim učnim jezikom v Gorici, ul. Croce 3, traja *nepreklicno do 25. septembra t. l.* Vsa potrebna obvestila dobe dijaki na tajništvi obeh šol.

Ravnateljstvo

mesta. Vsi ti štirje letavci so se vrnili zdravi in so povedali, da jim breztežno stanje ni povzročilo posebnih težav.

Sovjetski vsemirski znanstveniki so pa medtem še bolj napredovali. Z odletišča Baikonur pri Aralskem jezeru se je v soboto 10. avgusta dvignil astronaut Adrijan Nikolajev z »Vostokom III.« in v nedeljo zjutraj še Pavel Popovič z »Vostokom IV.« Njih naloga je med drugim bila, ugotoviti, ali je mogoče, da dve vsemirski ladji letita vzporedno in v stalni zvezi med seboj ter z zemljo. Dalje, ali se je mogoče v vsemirski ladji normalno prehranjevati, spati in hoditi. Vse to se je izkazalo kot popolnoma mogoče, ker je ves svet imel možnost gledati v kabino letavcev po televiziji. Oba kozmonavta sta srečno pristala v Karagandi v sredo ob osmi zjutraj. Nikolajev je v štirih dneh napravil 64 krogov okoli zemlje, Popovič pa v treh dneh 48.

Gre vsekakor za velike uspehe, kar kršnih si človek ni mogel predstavljati še pred tremi leti. Američani računajo, da bodo v tekmi za vesoljske polete morda dosegli Sovjetsko zvezo šele proti koncu prihodnjega leta.

Tržaškega

POMEMBNA OBLETNICA

Kot poročamo na 4. strani, je v ponedeljek poteklo sedem let od podpisa tako imenovanega »videmskega sporazuma«, ki je po dolgem času spet omogočil stik med prebivavstvom obmejnega področja.

Kako je bil ta dogovor koristen in potreben, najzgovorneje dokazuje število prehodov, ki so jih zabeležili v sedmih letih. Na vseh obmejnih blokih vzdolž italijansko-jugoslovanske meje so namreč zabeležili skoraj 44 milijonov prehodov. Od teh pa odpade na Tržaško kar 32 milijonov. Videmski sporazum ni samo omogočil, da je obmejno prebivavstvo spet obnovilo medsebojne stike, temveč je tudi doprineslo precejšnjo gospodarsko korist tako italijanskemu kot jugoslovanskemu področju. Ne smemo nadalje podcenjevati koristi, ki jo ta dogovor prinaša s tem, da omogoča poznavanje ljudi in razmer na obeh straneh meje, kar nedvomno prispeva k pomiritvi in prijateljskemu sodelovanju med sosednima narodoma in državama.

Naj omenimo, da so v teku priprave za izdajo enotnega besedila videmskega dogovora, tako da se bodo lahko vsi koristniki prepustnic seznanili s predpisi, ki jih vsebuje videmski sporazum.

VAŽNE SPREMEMBE

V zadnjih tednih so se izvršile važne spremembe na diplomatskih položajih v Trstu in v Kopru. Jugoslovanska vlada je odpoklicala in postavila na novo mesto generalnega konzula dr. Žigo Voduška, italijanska je pa zamenjala svojega generalnega konzula v Kopru dr. Guida Zecchina. Oba zastopnika sta si vsak na svojem mestu prizadevala za zblizanje in izboljšanje odnosov med sosednima državama. Obema se je posrečilo navezati zlasti kulturne stike med Slovenci in Italijani. Njuno delovanje zaključuje obdobje, ko so se prijateljski odnosi med Italijo in Jugoslavijo ustalili.

ZNANSTVENIKI ODHAJAJO

V soboto se bo zaključil mednarodni seminar teoretične fizike, ki se je pričel 16. julija v veliki dvorani tržaškega vseučilišča in se nato nadaljeval v miramarskem gradu. Pri delih so sodelovali 103 znanstveniki iz 31 držav. Za ta seminar je dala pobudo Mednarodna agencija za atomsko energijo, ki ima svoj sedež na Dunaju.

ZBOR POLJSKIH ČUVAJEV

Tržaška občinska uprava je sklenila obnoviti zbor poljskih čuvarjev, ki je bil razpuščen leta 1945. Kot smo obveščeni, bodo novi poljski čuvarji zbrani iz vrst pravkar ustanovljenega zbora mestnih stražnikov. Dodeljeni pa bodo občinskim delegacijam na Opčinah, Proseku in v Sv. Križu.

POMOČ OŠKODOVANCEM FO TOČI

Kmetovavce, ki jim je konec junija toča povzročila veliko škodo, obveščamo, da lahko do sobote, 25. t. m., dvignejo na Kmetijskem nadzorništvu ali pri ostalih kmetijskih organizacijah obrazce, na katerih bodo sestavili prošnjo za pomoč, ki jo je za oškodovance določil generalni vladni komisariat v Trstu.

Do pomoči imajo pravico kmetovavci, katerih zemljišča se nahajajo na področju Barkovčlj, Opčin, Trebč, Škorklje, Sv. Ivana, se pravi v vseh tistih predelih, koder je toča klestila pridelke. Za odškodnino je skupno določenih 6 milijonov lir pomoči.

VLAK »MIRAMAR« BO UKINJEN?

Kot vse kaže, bo vlak »Miramar«, ki preko Ljubljane in Maribora povezuje naše mesto z Dunajem, ukinjen. To vožnjo so vpeljali šele pred nekaj meseci, zlasti na predlog tržaških gospodarskih in turističnih krogov, ker je to najkrajša pot med Trstom in avstrijsko prestolnico.

Vlak bo baje ukinjen, ker ni dovolj potnikov. Izračunali so namreč, da na italijanski strani potuje dnevno povprečno devet oseb, na jugoslovanski pa 18. Uprava jugoslovanskih železnic ima zato dnevno 200 tisoč din zgube. Vlak »Miramar« bo verjetno prenehal voziti 29. septembra, ko se navadno zamenjajo vožni redi.

Zgonik:

POSLEDICE HUDE SUSE

Na prošnjo občinske uprave je generalni komisariat pred kratkim nakazal občini 4 milijone in 200 tisoč lir posebnega prispevka za ureditev in asfaltiranje raznih stranskih poti v občini. Izvedba del je poverjena ustanovi Selad, občinski tehnični urad pa je s sodelovanjem občinskega odbora že sestavil načrt cest, ki jih bodo s tem denarjem uredili.

Kmetovavci so hudo zaskrbljeni, ker jim je suša že doslej povzročila ogromno škodo. Letošnja košnja je že tako bila pičla in vrh tega ni nobenega upanja, da bodo lahko kosili otavo. Pomanjkanje vode ne občutijo samo pridelki, temveč tudi drevje in zadnje dni celo trte. Drevesa zgubljajo liste in se zdi, da je že jesen. Če ne bo v nekaj dneh dežja, bodo vinogradniki ob pridelek. Prizadeta pa je tudi živinoreja, saj živina nima nobene paše. Kaj bo šele pozimi?

MAVHINJE

V sredo zjutraj je veter premetaval po naših gmajnah zelenkaste plakate, ki govorijo o neki »izvedbi dvojezičnosti«. Letaki so res pravi vzor, kako naj se dvojezičnost izvede po vseh slovničnih pravilih. Besedilo, pod katerim je podpisana »Azione Comuni sta — Casella Postale 890 — Milano« opozarja: Ne smet pa pozaviti sledeče!! 1) »Tovariš« Vidali tržaški »Komunistični« eksponent je večkrat pozval prihod italijanske vojske za se izogniti »da bi Trst postal pokopališče italijanov...«

V krasni slovenščini nadaljuje: Tovariši! Naše gibanje v imenu najbolj zdravega mednarodnega nacionalizma se bori:

b) za izvedbo dvojezičnosti;

c) v obrambo manjšinskih etnicnih pravic.

To so glavne točke komunistov, za katere se ne bomo nikdar odpovedali.

Tovariši delavci slovenskega jezika Razkrinkajte izdajalce proletariata!

Prav zanimivo bi bilo razkrinkati tistega, ki zna v imenu »izvedbe dvojezičnosti« tako

nesramno pačiti naš jezik. Pripominjamo, da je bil letak tiskan v Trstu.

NEVARNOST POŽAROV

Zaradi hude suše in predvsem zaradi neprevidnosti ter nepremišljenosti izletnikov nastajajo v zadnjem času po vsem tržaškem Krasu številni požari. Skoraj vsak dan beremo v listih, kako so morali gasivci in policisti v istem dnevu hiteti tudi v več krajev, da pogasijo plamene. Ogenj nastaja povečini vzdolž cest, kar pomeni, da kaka neprevidna in morda celo neodgovorna oseba vrže cigaretni ogorek med suho travo, ki se seveda vname in tako se plameni razširijo po vsej okolici.

Ti požari so doslej povzročili že veliko škodo. Zato oblastva opozarjajo, naj izletniki in kadvici pazijo zlasti na svoje cigaretno ogorke. Nevarnost požarov bo še obstajala, zlasti ker nič ne kaže, da se bo nas nebo v kratkem usmililo in nam poslalo zares prepotrebno dežja.

SOLSKO OBVESTILO

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da prične vsi popravni izpiti — sprejemni za licej — vstopni in razredni — v jesenskem roku 1961-1962 dne 3. septembra 1962 ob 8.30 s pismenim izpitom iz slovenščine.

Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim učnim jezikom v Trstu sporoča, da se prične zrelostni izpiti v jesenskem izpitnem roku šolskega leta 1961-62 dne 14. septembra 1962 ob 8.30 s pismenim izpitom iz italijanščine.

Beneška Slovenija

ZGORNJA MJERSA

V torek popoldne se je zopet zgodila pri nas smrtna nesreča po neprevidnosti mladega motociklista. 41-letna Marija Bordon je prišla na obisk k sosedu. Ko sta se porazgovorili, se je sosed odpravila peš domov. Nenadoma ji je za hrbtom pridrljal na motornem kolesu 18-letni Darijo Durjavič iz Strenj. Ni še jasen vzrok, kako se je mogel motociklist zaleteti z vso silo v Bordonovo in jo zagnati par metrov daleč na cestišče. Padla je tako nesrečno, da si je na mestu prebila lobanjo in je izdihnila. Durjavič si je zlomil ključnico in se bo moral več tednov zdraviti v bolnišnici. Njegov prijatelj Sibani, ki je sedel za njim, je pa ostal nepoškodovan.

NABORJET

Prav za počitniške praznike je mirno vasico Sv. Katarine pri Naborjetu pretresal plat zvona. V torek zvečer je začel gorati gozd za vasjo. Kak neprevidnež je odvrge ogorek in plamen je zajel več kot tri hektare pogozdenega sveta. Vso noč in še naslednji dan so se gasivci in vojaki iz okolice in cele doline trudili, da so ogenj omejili. Škoda pa je zelo velika.

KOKOVO

Obmejni prehod pri Kokovem bo kmalu prvačil po številu prehodov zlasti z avtomobili. Na veliki šmaren je šlo čez ta blok enajst tisoč oseb; to je za 20 odstotkov več kot lani ob istem času. Promet se je odvijal prav hitro, saj ga je uravnavalo 83 letučih patrol. Vsi letoviščarski kraji, še najbolj skrivni, so bili polni tujcev.

OBLETNICA PREHODOV

Ta mesec je minilo sedem let, odkar je bil podpisan videmski sporazum med Italijo in Jugoslavijo o malem obmejnem prometu. Dogovor se je izkazal kot zelo potreben in koristen za vse obmejno prebivalstvo. Že v prvih mesecih sporazuma je prišlo preko meje na prehodih v Gorico nad dvajset tisoč Jugoslovancev. Nato so prehodi z obeh strani stalno naraščali. V sedmih letih, to je od leta 1955 do polovice letošnjega leta je šlo s prepustnicami preko meje štiri milijone in pol Jugoslovancev in en milijon in pol italijanskih državljanov.

Glede izboljšanja malega obmejnega prometa naslavlja meščani obeh Goric na mešano komisijo že večkrat ponovljeno željo, da bi se odprl prehod med ulicama sv. Gabrijela in Erjavčeve.

OB OBČINSKI SEJI

Pred šmarnim dnem so se goriški mestni svetovavci spotili zadnjikrat pred počitnicami. Seja je bila bolj kratka, zato pa tem bolj vroča. Občinski možje so si kar jopiče slekli, kar je bilo menda prvič v zgodovini mestnih sej, kjer so po starem sejali tudi v pasjih dneh v trdih ovratnikih in ugledno zapetih črnih salonskih suknjah.

Razpravljali so pa še najbolj dolgo o mestnih stražnikih. Padlo je tudi nekaj pametnih besed, in sicer da bi morali mestni stražniki poznati poleg italijanščine vsaj še en jezik. Zato bodo morali imeti novi kandidati za policaje vsaj nižjo srednjo šolo in ne več končan samo peti osnovni razred, kot je bilo doslej.

- Hanalška dolina

V nasprotni smeri proti Trbižu je venomer drdrala vrsta avtomobilov. V dopoldanskih urah je bila nepretrgana od Vidma do Karnije. Seveda tudi nekaj neizogibnih nesreč so zabeležili prometniki. Najhujša se je pripetila v četrtek na križišču od glavne ceste proti Čenti, ki je terjala kar dve smrtni žrtvi.

Podobna nesreča se je pripetila na ovinku nad Trbižem. Dvaintridesetletni Lino Fadin iz Venzona se je z avtom zaletel v avstrijsko cisterno in je ostal na mestu mrtev.

TRBIŽ

V okviru poletnih prireditev »trbiškega tedna« moramo zabeležiti tudi prav posrečene skupne nastope slovenskih in italijanskih pevskih zborov. Na veliki šmaren je priredil na trgu pred cerkvijo jeseniški zbor svoj pevski koncert pod vodstvom Poldeta Ulage. Jeseničani so nastopili tudi z različnimi pevskimi točkami folklornega značaja.

Zvečer so se prireditve nadaljevale ob prisotnosti več kot štiridesetih poslušavcev. Pel je tudi dobro izvežbani zbor iz Pontebe pod taktirko zborovodje Piemontija. Ta nastop je dosegel svoj višek, ko sta istočasno zapela jeseniški in zbor iz Pontebe arijo iz opere »Nabucco«. Vsak je pel v svojem jeziku, a petje je bilo tako točno sinhronizirano, da se je slišalo kot en sam zbor. Vodil je oba zbora dirigent iz Pontebe. Ko so morali pevci na burno željo navzočih arijo ponoviti, je dirigiral pa g. Ulaga. V skupni pesmi, ki je izvalila marsikomu solze iz oči, se je pokazalo, kako pesem družijo srca, misli in duha različnih narodov, kar je tako lepo poudaril italijanski pevovodja.

K tej zadevi — o mestnih stražnikih bi tudi mi radi nekaj pripomnili, in sicer to, da bi se njih znanje drugega jezika tikalo slovenščine in ne morda kakšne angleščine, katero bo goriški stražnik rabil morda enkrat na leto. Slovencev je pa vsak dan vse polno po goriških ulicah in trgovinah.

Pa še nekaj. Vse stražnike in policaje je treba vedno učiti, naj bodo prijazni in uslužni do občinstva. Včasih je koračil po Gorici z dolgo sabljo in še daljšimi brki stari policaj Tic, ki je bil globoko uverjen, da so vsi meščani na svetu samo zaradi njegove cesarsko-kraljeve osebe in ne on zaradi občinstva. Danes pa seveda ne more več biti tako.

PREZGODNJE VESELJE

Prebivalci Livade in sploh vsega okraja med Katarinijevim trgom in Sočo so se pre zgodaj veselili, da bodo imeli urejene svoje prašne in razrite ceste. Gre predvsem za ulico Campi-Buffolini in za tisto dolgo Paladio pod žgočim uršulinskim zidom. Sam podžupan se je nekaterim prebivalcem z ulice Buffolini pohvalil, češ, smo vam že začeli popravljati cesto. Podjetje je res začelo razrivati cestišče pri odcepu na Orzonijevo ulico, a vsa dela so se na mah ustavila. Kriva je menda stavka delavcev ali bogznakaj, res je samo to, da je za pešce in vozila že par tednov slabše kot prej.

Po ulici Palladio je najeto podjetje res v naglici polilo katramiran pesek po cestišču. Pred tem so delavci postrgali s ceste ves prah in ga lepo zložili v nepretrgano vrsto kupčkov na oba kraja ceste. Občina se menda ni pogodila s podjetjem, da je treba tiste kupe kam odpeljati. In tam so še danes ter se veselo zavrtinčijo, ko dirja mimo avti in prašijo nesrečne Livadarje kot že deset let prej. Poleg tega pa zloženi kupi prahu uničujejo še tista borna drevesca, ki jih je občina zasadila za male sence vzdolž tistega dolgega zidu. Tako je res srečno poskrbljeno za vročino in prah prebivalcem tega mestnega okraja.

POPRAVNI IZPITI

Didaktični ravnateljstvi slovenskih osnovnih šol v goriškem in doberdobskem okrožju obveščata vse učitelje, da se bodo začeli popravni izpiti čez 2. in 5. razred v ponedeljek, 3. septembra ob 8.30. Komisije so neizpremenjene. Prizadeti učitelji naj dvignejo vpisnice na ravnateljstvih do 1. septembra.

RAZSTAVA NA PROSTEM

Na Battistijevem trgu poleg Ljudskega vrta se je ustavila potujoča razstava »Europa«. Na treh za razstavišče prirejenih tovrstnih slikah so razstavljene slike, grafiki, številke in podobno, ki kažejo doprinos Italije in Nemčije k Evropski skupnosti. Predvajajo tudi filme o tem vprašanju in izpršujejo obiskovalce o njih mnenju v obliki referendumov. Za uvrstitve zavesti o evropski skupnosti je pobudnik edinstvene razstave, poseben italijansko-nemški odbor, razpisal tudi žrebanje nagrad ves čas, ko se potujoča razstava mudi v enem mestu. Razstava, ki je začela svojo pot v Veroni, bo obiskala 170 italijanskih mest. Svoje delo bo opravila v poldrugem letu.

PEVMA

Dva dni pred Velikim šmarnom smo imeli prav žalosten pogreb. Pokopali smo mladega družinskega očeta Darka Prinčiča. Učakal je komaj 37 let in je zadnji dve leti veliko trpel telesno in moralno. Dokler ni obolel, je opravljal stražniško službo v Trstu. Hudo mu je bilo, ko je moral zapustiti ljubljeno družino, štiri otroke, med njimi osemletne trojčke. Udeležba pri pogrebu je bila zelo velika. V sprevodu so nosili dosti vencev, domači pevci so zapeli ganljive žalostinke, g. župnik pa se je v toplih besedah poslovil od pokojnika. Posebno je poudaril veliko pokojnikovo ljubezen in skrb do otrok. Hudo prizadeti družini izražamo svoje globoko sožalje. Bog ji daj tolažbe in moči!

V tem mesecu je obiskalo svoje rodne kraje tudi nekaj domačinov z Oslavja in Pevme, ki žive že več časa v Kanadi in drugod. Porazgovorili so se z domačini in tudi povedali, da če bi doma tako krepko delali, kot je treba v tujini, bi imeli Ameriko kar tu. Rojakom, ki se vračajo v tujino, želimo skorajšnje nasvidenje.

DOBERDOB

Eden največjih poletnih požarov je bil v soboto popoldne na našem zapadnem kraškem robu. Od suše ali po zaslugi kakega nepredvidnega se je vnel gozd po vsej vzpetini, znani pod imenom »Sei Busi«, nad vojaškim pokopališčem. Ogenj se je razširil po površini 300 hektarov. Uničil ni samo 50 tisoč borovcev in smrekic pogozdenega sveta, ampak tudi 15 ha oranice in pet ha pašnika. Lotil se je že tudi velikih cipres, ki rastejo ob monumentalnem stopnišču kostištca. Gasilci in vojaki so le s težavo ukrotili plamene, ki so povzročili nad 20 milijonov lir škode.

SMRT

Prejšnji teden je umrl v visoki starosti 93 let znani arhitekt Maksimilijan Fabijani. Po rodu in domu je iz Kobdilja pri Štanjelu. Mati, Tržačanka je imela nekaj nemške krvi. Fabijani je po končanih študijah zaslovel kot velik arhitekt. Postal je celo predstojnik dunajske politehnike, kjer so mu odkrili tudi kip. Fabijani je pustil krasna dela v Pragi, na Dunaju, v Ljubljani, Benetkah, Gorici in Rimu. Ozko prijateljstvo ga je vezalo z mojstrom Plečnikom. Naš rojak je bil deležen različnih odlikovanj; v Ljubljani so imenovali celo ulico po njem. Krepek in delaven je bil do zadnjih let.

KRMIN

Na goriški prefekturi so se zbrali v torek zjutraj člani pokrajinskega odbora za praznik grozdja. Določili so, da bo proslava v Krminu dne 23. septembra in sicer za vso goriško pokrajino. Krmin so izbrali za proslavo, ker se nahaja v središču vinorodne pokrajine. Poleg prodaje grozdja in pokušnje vina so na sporedu tudi različne druge točke, ki bodo gotovo privabile dosti gostov.

V nedeljo, 30. septembra, bodo obhajali praznik sladkega jesenskega sadeža — če ga ne bo preveč uničila suša — tudi Goričani, a bolj v skromni meri. Na posebnih stojnicah na pokritem trgu bodo prodajali samo grozdje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kaj Norvežani berejo in prevajajo

Narod, ki največ bere v Evropi, in ki tudi najrajši prebira časnike, so gotovo Norvežani. Po uradnih statističnih podatkih pride na Norveškem na približno 3 in pol milijona prebivalcev 174 listov in revij. Od teh jih izhaja 82 vsak dan, 51 po trikrat na teden, 39 po dvakrat na teden in dva lista enkrat tedensko. Na deset gospodinjstev pride po 16 izvodov dnevnega in tedenskega tiska, oziroma na vsako samostojno gospodinjstvo pride 475 izvodov na leto. Največji norveški dnevnik je konservativni »Aften Posten« v Oslu, ki ima redno naklado 174 tisoč izvodov.

Lani je izšlo na Norveškem 60 romanov in novel-skih zbirk norveških pisateljev, to je približno petkrat več kot v Sloveniji, čeprav je Norvežanov le dvakrat več kot Slovencev. Pesniških zbirk in dramskih del je izšlo skupno nad 50, poleg tega pa še nad tisoč drugih knjig, memoarov, potopisov, umetnostno zgodovinskih del, literarnih esejev, političnih del, knjig o glasbi, filozofiji, teologiji in drugem. Posebno bogato je zastopana mladinska književnost. Izšlo je okrog 170 mladinskih povesti norveških in tujih pisateljev, po večini v zelo lepi opremi in z ilustracijami.

V vsej množici tujih pisateljev, ki so jih Norvežani lani prevedli, ni nobenega slovenskega. Izmed ostalih jugoslovanskih pisateljev pa je zastopan sa-

mo Dobrica Čosić z romanom »Do zadnjega na-boja«.

Norvežani prevajajo največ moderne ameriške, angleške in nemške pisatelje, pa tudi italijanske in francoske. Zastopanih je tudi nekaj modernih španskih pisateljev. Iz ruske literature prevajajo samo Tolstoj in druge klasike, iz drugih slovanskih jezikov pa ne prevajajo skoraj nič.

Filmi po romanih Karla Maya

V Nemčiji razpravljajo, če naj bi posneli kak film po romanih Karla Maya ali ne. Filmska družba »Constantin Film« v Muenchenu namreč namerava posneti nekaj filmov, v katerih bi nastopal slavni Winnetou s svojim prijateljem, močnim Old Snotterhandom. Tega naj bi igral ameriški igralec Lex Barker, ki je znan po svojih Tarzanovih vlogah. Najprej namerava posneti omenjena družba film po povesti »Zaklad v srebrnem jezeru«, nato pa še celotno Winnetoujevo trilogijo in še več drugih filmov z Winnetoujem. Ideja za filme po povestih Karla Maya je oživela v zvezi s praznovanjem 50-letnice pisateljeve smrti. V preteklosti so posneli samo tri filme po povestih Karla Maya. Vendar pa zdaj niso vsi navdušeni za to idejo, zlasti tudi zato ne, ker je čudovito pisateljevo fantazijo težko prevesti v vidno stvarnost filmskega jezika. Film največkrat iluzijo bralca samo razdre.

Seminar v Rovinju

Dne 20. avgusta se je začel v Rovinju v Istri seminar za šolnike italijanskih šol v Jugoslaviji. Pobuda, ki sta jo pokrenila šolski odsek Zveze Istrijanov in prosvetno ministrstvo Hrvatske republike, ima namen, da izpopolni učitelje in profesorje v italijanski književnosti, slovnici, zgodovini in na splošno o italijanski kulturi. Predavajo univerzitetni docenti italijanskih univerz in tržaški profesorji.

Italijanski generalni konzul dr. Zecchin je ob odprtju seminarja poklonil udeležencem nekaj knjig o italijanski zgodovini in književnosti in pa publikacijo »Trent'anni di storia politica italiana«, katero je izdala italijanska radiotelevizija.

Ludvik Zorzut - sedemdesetletnik

Kdo ga ne pozna na Goriškem in v Brdih? Večnega popotnika, nemirnega in vedrega, pesnika, turista, pevovodjo, zbiratelja narodnega blaga, pisca reportaž in nadvse živahnih člankov o vseh mogočih slovenskih pokrajinah, veselega dovtipnega, šegavega improvizatorja, nadvse prikupnega družabnika?

Dne 24. avgusta bo preteklo 70 let, odkar so ga rojenice prinesle v Medano nadučitelju Antonu Zorzutu, velikemu rodoljubi, ki je ob pomoči medanskega kateheta Franceta Smrekarja spravi v goriške sole Alojza Gradnika in se s tem za vedno zapisal med zaslužne može v slovensko kulturo. Po osnovni šoli v domači vasi, enoletni vadnici in nemški gimnaziji v Gorici, kjer je maturiral leta 1913, je še nekaj časa, deloma v Gorici, deloma v Italiji, kamor sta morala z očetom v begunstvo, obiskoval visoko šolo, vendar je potem, ko se je leta 1919 vrnil v Medano in se še leto zatem preselil v Maribor, moral šolanje opustiti in si iskati kruha. Delal je v Mariboru na magistratu do leta 1941, ko so ga od tam pregnali Nemci in se je moral umakniti v Ljubljano, kjer je ostal do jeseni 1944, ko ga najdemo spet v Gorici. Tu je ostal do leta 1949, ko se je vrnil v domači kraj — v Medano in Kanal, kjer še danes prebiva, potem ko je do leta 1955, ko je stopil v pokoj, vodil muzej v Novi Gorici.

Prve stike z literaturo je našel v Naših vajah, listu, ki so ga pred prvo svetovno vojno izdajali dijaki na goriški gimnaziji. Tu sta sodelovala Jože Povšič in Jože Krapež. Zorzut je takrat pisal prve pesmi, pa tudi s prozo se je poskušal. Kasneje je bil redni sodelavec pri celi vrsti časopisov na Primorskem.

Po zadnji vojni je sodeloval pri goriškem časopisu in tudi pri drugih slovenskih listih. Predvsem je ostal zvest: Planinskemu vestniku in Koledarju

Visconti in Fellini snemata

Lucchino Visconti snema v kraju Boscogrande, 20 kilometrov od Palermo, film »Il gattopardo«, po romanu Giuseppa Tomasija di Lampedusa. Dejanje se odigrava v 19. stoletju. Lucchino Visconti je dal popraviti za snemanje filma palačo grofov Di San Martino, ki je bila zgrajena v 18. stoletju. Glavne vloge v filmu igrajo Burt Lancaster kot Don Fabrizio, Alain Delon kot njegov sin Tancredi in Claudia Cardinale kot Angelica. Lucchino Visconti je pri snemanju silno natančen. Scenarij mora biti pripravljen do zadnje podrobnosti in za vsak prizor je natančno določeno, kdaj ga bodo snemali. Vsak prizor tudi toliko časa vadijo, da ga znajo igravci na pamet kot v gledališču. Visconti je pripravljaval ta film dve leti.

Drugačno tehniko snemanja ima režiser Enrico Fellini, ki snema zdaj pri Rimu svoj novi film pod začasnim naslovom »Fellini III«. Naslov filma bo namreč določil pozneje. Glavno moško vlogo v filmu igra spet Marcello Mastroianni, ki pa se je moral za ta film postarati. Igrati mora namreč sivolasega 50-letnega moškega, ki je hudo bolan in v duhu še enkrat doživlja svojo preteklost. Fellini pri snemanju veliko improvizira. Med snemanjem posluša lahko glasbo. Prizore snema brez točne snemalne knjige in včasih tudi brez točno določenega dialoga. Zvok namreč šele naknadno vkopirajo v film. Javnost že z radovednostjo pričakuje ta novi Fellinijev film, ki bo predstavljal nekako nadaljevanje njegovih senzacionalno uspešnih filmov »I vitelloni« in »La dolce vita«.

—0—

General Dwight Eisenhower, ki je zdaj na obisku v Londonu, je izjavil ob koncu banketa, ki ga je priredilo njemu na čast angleško-ameriško društvo, da bi morali ustanoviti skupno mednarodno univerzo in to v interesu miru. »Priznam sicer, da znanje in medsebojno razumevanje še ne more samo zase omogočiti miru, vendar pa brez znanja in medsebojnega razumevanja nikoli ne bo miru« — je rekel Eisenhower. Dejal je tudi, da je za to, da bi povabili tudi komunistične države, naj pošiljajo svoje študente na kako svetovno univerzo.

V Goeteborgu na Švedskem je umrla v svoji hotelski sobi zelo znana ameriška pevka jazza in revialna igravka June Richmond. Stara je bila 47 let. Potem ko si je pridobila že lep sloves v Ameriki, je prispela leta 1952 v Pariz, kjer je od tedaj nastopala v radioteleviziji in v raznih znanih lokalih.

Jezni mož postaja dolgočasen

Angleški dramatik John Osborne, ki je zaslovel s svojo dramo »Ozri se nazaj v jezi« in katerega od takrat imenujejo »mladi jezni mož Anglije«, je doživel te dni precejšen neuspeh s svojima dvema enodejankama pod skupnim naslovom »Plays for England« (Igraj za Anglijo). Neki kritik je zapisal, da sta napisani s toliko žolča, s tako slabim okusom in tako dolgovozno, da občinstvo ves čas gubanci čelo in zeha. Igrajo ju v londonskem Royal Court Theatre.

Ena izmed teh enodejank ima naslov »Kri Bambergov« ter je naperjena proti monarhiji, kar je sploh Osbornov konjček. Igra naj bi bila satirična in fantastična. V njej prikazuje Osborne kraljevske poroke, pri kateri poroči lepa princesinja meščanskega fotografa. Poročiti bi morala sicer princa Wilhelma, prestolonaslednika, ki se pa ravno na predvečer poroke ubije, ko se zaleti s svojim avtomobilom z 200 kilometrov na uro v cestno zaporo. Na srečo pa se dogodi, da se neki avstralski časnikar-fotograf skrije na prižnico v katedrali, da bi med poroko posnel prepovedane fotografije. Ta fotograf je na las podoben ponesrečenemu ženinu, in kot se pozneje ugotovi, je tudi njegov nezakonski polbrat. Prisilijo ga, da zavzame mesto ponesrečenega, da bi vendarle prišlo do poroke, s katero bi hoteli rešiti monarhijo. Mrtvega seveda skrijejo. Ta vsebina da Osbornu priložnost, da lahko po mli volji udriha po monarhiji in dvoru, po cerkveni hierarhiji in še po marsičem drugem. Režiral je John Dexter, glavni vlogi pa sta igrala Vivian Pickels kot princesinja in John Meillon kot fotograf, ki mora igrati prestolonaslednika. Po mnenju kritike je bila režija odlična, hkrati pa kritiki obžalujejo, da avtor ni pustil režiserju, da bi nekaj mest črtal.

Druga enodejanka ima naslov »Under Plain Cover« (Pod golo pretvezo), in v njej si privoščijo Osborne tisk, ki je vedno na lovu za senzacijami in hoče izbijati kapital iz tragičnih človeških dogodkov. Osborne zastopa mnenja, da ima vsak pravico do zasebnega življenja, pa naj bo še tako čudaško in predrzno. To ilustrira na primeru mladega para, brata in sestre, ki mu časnikarji ne dajo, da bi lahko v miru izživil svoj čudaštva. Toda igra je tako slabo in dolgočasno napisana, da gledavci sploh niso razumeli za kaj gre — pravijo kritiki.

—0—

Marija Schell nastopa zdaj v filmu »Sem samo žena«, ki ga snema režiser Alfred Weidemann v Berlinu. Film bo prikazoval zgodbo mlade zdravnice, ki v teoriji popolnoma pozna psihologijo in skrivnost ljubezni, v praksi pa ima z ljubeznijo velike težave. Oktobra pa se bo Marija Schell vrnila v Pariz, kjer bo nastopila v filmu »Brez obrambe v paradizu«.

Mohorjeve družbe v Celju. Sodeloval je tudi pri raznih zbornikih.

Vsega, kar je Zorzut v skoraj pol stoletju napisal, ni mogoče zajeti v tako kratek zapis. Dalo bi se pa vsaj razdeliti nekako na: pesniško ustvarjanje in kak drobec literarne proze; reportaže ali daljše zapise o ljudeh, posebej še o pokrajinah, v čemer je postal pravi mojster, in pa na čisto priložnostno časopisno poročanje o posameznih dogodkih.

V poeziji je Zorzut svojevrsten pojav. Ton vsem njegovim pesmim daje razpoloženje, zato njegove pesmi lahko imenujemo razpoloženske. Pesmi so vse, poskočne, velikokrat spominjajo na narodno pesem (prim. skoraj ponarodelo pesem »Brda, Brda«). Zanj je tudi značilno, da je pesem včasih umetno grajena, bolj za zunanji videz, kakor pa z resnično notranjo logiko. Od tod izhaja, da je zvočna in svetla, ni pa toliko miselno globoka. Kot posebno zvrst njegove poezije velja omeniti pesmi, napisane v briškem narečju. Te so posebno lepe (prim. Ptička briharca; Mej, mej, i.dr.). Po tematski obravnavi predvsem Pohorje (zato ga imenujejo »pohorski pesnik«), seveda svoja rodna Brda v še večji meri, čeprav se tu spomni zdaj Trente, zdaj Kanala ali še kakega kraja naše Primorske.

Posebno veljavo pa so mu prinesli različni opisi pokrajin. Zorzut, ki je slovenske dežele prehodil podolgi in počez, je znal značilnosti krajev in ljudi podati tako pristno in domače, da so nekateri opisi več kot samo posrečeni.

Potem preostaja še vse ostalo delovanje, ki ga ni bilo malo. Veliko je delal v planinskem in turističnem društvu, dolga leta se trudi z briškimi pevci kot pevovodja in prenekateri slovesnosti, cerkveni in posvetni, je botrovala njegova priložnostna pesem.

Naj bi mu pesem bila še mnoga leta zvesta sprejemavka!

M. B.

GOSPODARSTVO

MEDICINSKA VEDA PRAVI:

VINO JE ZDRAVILNO

Zdravila koristijo, če jih uživamo v predpisanih količinah. V velikih količinah pa so smrtonosna, kot je nedavno pokazala smrt filmske zvezdnice Monroe. Isto velja za vino. Zdravilno je, če ga je rodila trta in je zato pristno, mora pa biti tudi zdravo in ga ne smemo piti v velikih količinah, ker se v tem primeru spremeni v strup.

Komaj v zadnjih letih se je medicinska veda dokopala do prepričanja, da je vino zdravilno. To so mnogi — tudi zdravniki — trdili že pred tisočletji, a manjkali so pravi dokazi, oziroma znanstvena podlaga za to trditve. Se le »mednarodnemu odboru za znanstveno proučevanje vina in trte« se je posrečilo nekoliko razsvetliti učinek vina na človekovo zdravje.

V zadnjih dneh letošnjega julija so bili v Florenci in v Sieni pod pokroviteljstvom italijanske »akademije za trto in vino« sestanki članov omenjene akademije, organizacije »zdravnikov prijateljev vina« in članov odbora za znanstveno proučevanje vina in trte. Najvažnejše je gotovo bilo predavanje francoskega znanstvenika Masqueliera, profesorja medicine na univerzi v Bordeauxu, ki je o svojih dognanjih povedal tole. Moti se, kdor misli, da je vino navadna mešanica alkohola in vode. Pravo vino vsebuje vse polno snovi, katerih pomen še ni popolnoma razjasnjen, a trenutno so najbolj zanimive tiste snovi, ki so vezane na tanin - čreslovino. To so predvsem kemične snovi, ki se imenujejo »polifenoli«.

Današnja raziskovalna tehnika v laboratorijih že odkriva zgradbo molekul v polifenolih in njihove lastnosti. Prof. Masquelier deli polifenole v tri skupine: Prva vpliva razkuževalno, ker uničuje bakterije (razkuževalna lastnost vina!). Druga skupina ima predvsem vitaminski pomen in vsebuje neki činitelj P, ki ugodno vpliva na žilice kapilarke. Te so najtanjšje žilice, ki razdeljujejo kri po vsem telesu. Činitelj P jim krepi stene in tako podpira njih nepropustnost. Eden izmed polifenolov P je leucocyanidol, ki se nahaja predvsem v rdečem, oziroma črnem vinu in ki je zelo učinkovit, čeprav bi ga bilo samo par milijamov.

Tretja Masquelierova skupina polifenolov vpliva na presnavljanje mastnih snovi v hrani. Po mastnem obedu je človeška kri nasičena s tolščo in v žilah se tvori kolesterol, ki je glavni vzrok poapnenja žil ali arterioskleroze. Zato je zelo važno, da se kri prečisti in izloči iz nje vse tolšče. To prevažno opravilo pomagajo izvršiti polifenoli, ki jih zato imenujemo protikolesterolni. Iz tega izhaja, da je po mastnem obedu kozarec vina skoraj nujno potreben, da se kri čimprej očisti. Vino istočasno pospešuje pretakanje krvi po vsem telesu. Če pa se kri pravilno pretaka po telesu, je to znak zdravja. Zdravje pa dela dobro voljo. Zdrav človek je lep, vesel in delaven.

Polifenoli pa niso edine snovi vina, ki podpirajo človekovo zdravje. Obstajajo še druge snovi, katerih lastnosti pa še ne poznamo dovolj. Za sedaj tudi še ne vemo

zakaj nekatera vina ne ustrezajo nekaterim organizmom, medtem ko jim druga zelo prija. V tem oziru je zdravniška kazuistika ali seznam primerov zelo zanimiv. Zato mnogi zdravniki svetujejo, nekateri pa celo predpišejo v določenih primerih, naj bolnik pije vino. Izkušstvo pravi, da so pri nas za bolnike bolj priporočljiva rdeča oziroma črna vina. Zgornji odstavek bi nas morali poučiti, zakaj je tako? Zato pač, ker je v črnih vinih več tanina - čreslovine, na katero so vezani polifenoli.

Rak na breskovih drevesih

V nekaterih italijanskih pokrajinah — posebno v Toskani — je mnogo več raka kot pri nas, a žal tudi pri nas opazimo pregodstokrat, da se marca — aprila meseca, to je tudi med cvetenjem, sušijo nekateri mladci poganki, predvsem tisti iz prejšnjega leta. Če mladike skrbneje opazujemo, najprej ugotovimo neko črno pego okoli enega stranskih oči. Ta pega se širi in ko s. sklone okoli in okoli mladike, zgornji del iste najprej ovne, potem pa posuši. To pa ne nastaja samo v marcu - aprilu, marveč tudi v poznejših mesecih, tako da bolezen ne uniči samo enega dela cvetja, marveč tudi večji del mladih letošnjih pogankov.

Posebno hudo prizadeta drevesa morajo po tem od spodaj pognati nove mladike, tako da izgubijo vsako privzgojeno krono in se zdijo kot zelena šuma, iz katere štrli mnogo suhih mladik in v kateri je prav malo plodov.

To bolezen imenujemo rak breskovega drevesa, povzročena pa je po gljivi »Fusicoccum amygdali«. Ta je že več časa znana v Franciji in v Ameriki. Za uničenje povzročitelja raka ne učinkuje modra galica, pač pa škropiva na podlagi »ziram«, kot je n. pr. mezene. Zato je dobro in prav, da redno škropimo svoja breskova drevesa proti kočri in smoliki z mezene, ker istočasno ščitimo drevesa tudi pred rakom. Če pa je drevo hudo napadeno od raka, potem ne ostane drugo, kot da ga posekamo in sežgemo na istem mestu, kjer je rastlo. Jasno je, da ne smemo kupovati ne mladih dreves ne cepičev v krajih, kjer je razširjen rak.

150 milijard za les

mora Italija letno izdati v inozemstvu, ker je domača proizvodnja premajhna. Upajo, da bodo s časom lahko zmanjšali uvoz, ker bodo dozorevali nasadi topolov, ki se vedno bolj širijo na najrodovitnejših parcelah Padske ravnine. Za vzgajanje topolov velja posebna kmetijska tehnika, ravno tako kot za gojenje trte ali sadnega drevja: oranje, gnojenje, obrezovanje, zaščita pred škodljivci, posebno pred lubadarjem itd. Kdor nima namena ali možnosti opravljati vsega, kar kmetijska tehnika zahteva, naj ne sadi topolov, ker bo šel drugače naproti neuspehu.

Pomen cvetličarstva

Cvetlice so bile vedno priljubljene, a jih niso nikdar gojili v takih količinah kot danes. To tudi ni čudno, saj naši predniki niso imeli prometnih sredstev, s katerimi bi spravili cvetlice na oddaljena tržišča in zato so jih gojili le zase ali kvečjemu še za bližnjo okolico. Ker so naši predniki živeli v tesnejšem stiku z naravo, niso niti čutili potrebe po cvetlicah, kot jo čuti danes vsak meščan zdravega duha. Zato se je trgovanje s cvetlicami v zadnjih letih zelo pomnožilo in se še vedno bolj.

Statistika skuša tudi govoriti, koliko izde posamezni državljani za cvetice. V tem oziru so številke zanimive. Največ izda za cvetlice Danec, ki povprečno potroši na leto po 5.183 lir. Na drugem mestu so Švicarji s 3.087 lirami, na tretjem ZDA z 2.650. Holanec in Nemec izdata letno po 1.860 lir, Belgijec 1.500, Italijan pa 930 lir. Izdatki Italijana je tudi zato tako nizek, ker so v Italiji cvetlice najcenejše.

Središče italijanskega cvetličarstva je Liguria, kjer je 4.407 cvetličarskih obratov z manj kot po 2.000 m² zemljišča, 1.807 obratov s površino od 2.000 do 5.000 m², 556 obratov s površino od 1/2 do 1 ha in 230 obratov s površino več kot ha. Kot vidimo, so obrati za pridelovanje cvetlic zelo majhni, a zahtevajo precejšnjo ročno delovno silo, in sicer: Za gojenje nageljnov na površini enega ha na prostem je potrebnih letno 2.380 delovnih dni, kar da celodnevno zaposlitev osmim delavcem. Za ha vrtnic na prostem je potrebnih 789 delovnih dni, v mrzlih rastlinjakih pa 1.149 dni. En ha me-

šave cvetlične kulture zahteva letno 690 moških, 776 ženskih in 160 otroških delovnih dni, v celoti 1.626. Ta obilica potrebnih delovnih dni je glavni vzrok, da imajo obra- ti tako majhno površino.

A čeprav majhna površina, nudi dovolj dela in jela cvetličarjevi družini, posebno v bližini večjih mest, kot je n. pr. Trst. Izvežban cvetličar pa ne postaneš čez noč, marveč se je potrebno šolati in imeti veliko prakso.

Anglija in EST

Anglija je priglasi svoj pristop k EST (Evropsko skupno tržišče) in v ta namen so bila pogajanja v Bruslju. Pogajanja so naletela na težave in so jih odložili na jesen. Težave pa so naslednje: Anglija je največji uvoznik raznih predmetov za prehrano in tako uvaža iz Kanade žita, iz Nove Zelandije meso in mlečne izdelke, iz Avstraliije žita, meso, maslo, sladkor. Te 3 dežele so z Anglijo tesno povezane v takomenovani britanski skupnosti (Commonwealth) in Anglija bi s svojim pristopom v EST rada dobila jamstvo, da bo EST nudila dovolj tržišč za tržne presežke omenjenih treh dežel. Zastopniki EST niso mogli sprejeti tega predloga, ker stoje na stališču, da morajo države EST potrošiti najprej doma pridelane pridelke in šele potem misliti na uvoz. V praksi bi to pomenilo, da bi Anglija kot članica EST morala kupiti najprej francoski presežek žita in šele potem misliti na uvoz od drugod. Težave so težko premostljive.

R. B.

Peta usode

23.

»Da, sem,« je Dragica vsa zmedena od govarjala.

»Včeraj še, da... toda med včerajšnjim in današnjim dnem se je marsikaj pripetilo...« Odkimala je z glavico. Ne, nihče ne sme zvedeti za njeno tajnost. Ne, ne more več delati pod isto streho s človekom, ki jo je tako osleparil...

»Ne morem več,« se je izvilo iz nje, »... in tudi nočem več... proč od tu, proč...!« Odhitela je v svojo sobo. Zaželela si je miru, biti sama s svojo žalostjo. Potrebna ji je pa bila tudi moč, da izvede sklep in odide iz mesta.

—0—

Gospa Prašnikova je sedela pri oknu in gledala na cesto. Mimoidoči sosedje so jo pozdravljali, ona je pa komaj odkimala, ker so bile njene misli daleč proč. Od časa do časa je prebiral sinovo pismo. Posebno eno mesto jo je zelo zanimalo. Bržkone si ni Rajko prav nič posebnega mislil, ko ji je pisal o svojem poznanstvu z Ani Lipiče. Mati je pa o tem marsikaj razmišljala, čeprav ji ni sin vsega natanko raztolmačil.

Bridek občutek je prešinil dobro srce stare ženice. Ah, kako bi bila vesela, če bi postala Dragica in njen Rajko srečen par. Deklica pa ni hotela... Nenadoma je izginila. Kdo bi zameril Rajku, če si je izbral drugo?

Tovarnarjeva pastorka je torej ta Ani. Kakšna je neki? Sin je gotovo vse dobro premislil, saj se ni nikoli kar na slepo odločil. Naj mu piše svoje pomisleke, zlasti da ju loči velika družbena razlika? O tem je razmišljala.

Kar nič vseč ji ni bilo, ko je prišel mimo stari Jakob Vornik. Gozdarja je cenila in se ga je vselej razveselila, kadar je prihajal na pomenek. Zdaj ji pa ni prav prišel. Imela je svoje skrbi, ki mu jih bo le stežka

prikrivala. Vornik sam je pa bil tako razburjen, da ni niti opazil njene zadrege.

»Saj se ne bom dolgo zamudil... hvala lepa,« se je branil, ko mu je sosedja ponudila kavo. »Hotel sem vam samo reči, da ne zdržim več,« si je potegnil s prsti skozi sive lase. »Ne, ta negotovost je neznosna. V mesto pojdem, da si bom na jasnem. Dragico moram na ta ali drugi način poiskati. Na tiho, da ne bo nihče zvedel, kaj se je zgodilo.«

»Da, poiskati jo je treba,« je rekla stara gospa bolj sama sebi kot pa obiskovavcu, ki je strmel v tla. V dobrih očeh se je zalesketal smehljaj, ki je pa brž ugasnil. Pravzaprav se ni čemu veseliti, če bi se Dragica vrnila. Rajku bi prizadela samo žalost, če bi jo spet srečal.

»Moram iti,« se je oglasil gozdar. »Nič več ne bom odlašal.«

»Seveda ne, gospod Vornik. Vso srečo vam želim. Vem, kako vas ta zadeva tare,« je vzdihnila in je povesila pogled. Kako dober je ta človek, je razmišljala, za Dragico skrbi, kot da bi bila njegova prava hči. Prišla je k Vornikovim še kot dete.

»Prav težko mi je pri srcu,« je vstajal stari gozdar izza mize. »Sultan, kje si? Potdiva,« je poklical psa, ki je ždel pred vrati. »Dolga je še najina pot, a treba jo bo prehoditi.« Žival se je stisnila k njegovim nogam, ko je vrgel puško na ramo. Stari Vornik je potrepljal zvesto žival, kot da se edino ona dva še razumeta. Za hip je prevzela gozdarja ginjenost, potem pa je z dolgimi koraki odšel po vasi navzdol. Znanci so ga pozdravljali, on je pa brez misli odzdravljajal. V njegovem srcu je vedno bolj naraščala gnev.

»Ne morem več prenesti,« je skoraj glasno vzdihnil. »Niti videti ne smem več te hiše.«

Kljub tem besedam se je njegov pogled plazil po lepi stavbi, katero si je postavil tovarnar Lipič za poletno bivališče. S silo se je moral obrniti. Roka je krepkeje stisnila jermen pri puški; gozdarjevi koraki so še bolj votlo odmevali.

»Morava jo najti, sultan,« je spet zinil. »Je že neznosno — negotovost me bo spravila v obup!«

Vas je imel že davno za seboj. Zavil je na levo na ozko stezo skozi gozd, koder je peljala bližnjica v mesto. Premeril je že par sto korakov, ko je postal pes nemiren.

»Kaj je, sultan?« je vprašal žival, ko je nenadoma ugledal človeka in mu je kri zledenela v žilah. Obstal je kot zakopan v tla. po vsem telesu se je tresel. Samo prsti desne roke so se gibali. Z naglim sunkom je strgal puško z ramen. Mrzel je bil njegov pogled. Ves svet okoli njega se je pogreznil. Samo moža je videl, ki je prihajal proti njemu.

»Nisi vreden, da hodiš po tej zemlji, Vilko Lipič,« je zavpil z nečloveškim glasom. Klic po maščevanju je odmeval skozi gozd..

—0—

Rajko Prašnik je bil blede v obrazu. Roke so se mu tresle. Opazilo se je, da se komaj obvlada.

»Torej vi resnično mislite, da sem ukra del načrte, da bi izdal tajnost, gospod inženir Mirt?«

Precej časa je trajalo, preden je glavni inženir odgovoril. Očitno je bilo, da je tudi njemu težko. »Kaj jaz mislim, nima pri stvari opravljanje, gospod Prašnik. Računati moram le z golimi dejstvi in ta dejstva go vore proti vam. V vašem žepu...«

»Toda nisem bil jaz! Verjemite mi,« je Rajko vzkliknil ves obupan.

V inženirjevem srcu se je porajalo usmiljenje z mladim tovarišem. Vsa zadeva mu je bila že tako zelo neprijetna, a vendar je nadaljeval: »Moram tako ravnati, gospod Prašnik. Moram, tudi zato, ker ni gospodar navzoč in ga zastopam. Morda bo gospod Lipič drugače odločil...«

(Dalje)

Ni se mogel zanašati na to, da mu bo slučaj privedel naproti žensko, ki bi hotela deliti z njim usodo samotarja, ali tovariša, ki bi se mu bil pripravljen pridružiti v njegovem upor. Moral je sam nekaj storiti, in tu ni bilo druge izbire, kakor da se sam ponovno približa ljudem in si poišče med njimi žensko, ki bi bila pripravljena iti z njim, ali tovariše, ki bi hoteli enako kot on obrniti hrbet Srečnemu svetu in zaživeti novo, primitivno življenje brez pogubne tehnične civilizacije. Dolgo je premišljeval, kaj naj stori. Pozimi, ko je divjal zunaj snežni metež, in se je drevje lomilo pod težo snega ter ni mogel na lov in na svoje navadne pohode po gorovju, je prebil cele dneve ob ognju v votlini in premišljeval te stvari.

Ko pa je spet prišla pomlad in so ozeleneli gozdovi ter bili polni novega življenja, se je odločil in se spet odpravil na pot. Pravzaprav sam ni vedel, kam naj gre. Prepustil se je nagonu, kakor že večkrat na svojih lovskih pohodih po gorovju. Življenje v naravi ga je naučilo, da je znal spet zaupati svojim čutom in nagonom. Usmeril se je proti zahodni morski obali, ne da bi sam vedel, kam točno je namenjen. Zaupal je v slučaj. Znanost je sicer zreducirala verjetnost golega slučaja na minimum, vendar pa je ni mogla popolnoma odpraviti. In v tem je on videl voljo Boga, ki se razodeva v človeškem dogajanju. Zaupal je torej, da bo Bog, ki se mu je edinemu spet razodel iz zgodovine, uslišal njegovo željo. To njegovo zaupanje je bilo otroško trdno. In ni se zmotil.

Po tednih potovanja skozi gozdove in preko visokih gora, kjer je ležal še sneg, je prispel do fjordaste zahodne obale. Nastanil se je v skriti votlini nad morjem in mirno čakal na slučaj, v katerega je zaupal. Nekaj dni se ni nič zgodilo. Potem

Povzatek iz vesolja

E. Z.

72.

pa je nekega dne zagledal na morju majhno ladjo, ki se je počasi bližala obali. Skril se je in prežal, kaj se bo zgodilo. Neki trden notranji glas mu je pravil, da je to tisti slučaj, na katerega je čakal. Iz ladjice se je izkrcalo enajst ljudi, trije mladji pari, vsak z majhnim otrokom, in mlada ženska tudi z majhnim otrokom. Bili so videti izmučeni in sestradani. Prav nič niso bili podobni kakim izletnikom, ki bi hoteli za zabavo odkrivati naravo. Zdelo se je, da so zadovoljni, da so se srečno izkrcali na težavni obali, polni čeri in nevarnih tokov; vendar pa so se hkrati plašno ozirali okrog sebe in prisluškovali, kakor da se boje zasledovanja. Napravljali so vtis, kot da so pripravljeni pri prvem šumu planiti v gozd in se skriti. Matere so zatiskale otrokom usta, kadar so začeli glasneje čebljati, veseleč se trate, skal in dreves. Vse je kazalo, kot da ti ljudje pred nekom beže in se skrivajo. Skušal je prisluškovati njihovim razgovorom, toda ker so se pogovarjali le malo in še to šepetaje, ni mogel ničesar zvečeti. Zato je čakal, kaj bo.

Videl je, da so se moški razkropili, da bi našli kaj hrane. Eden se je lotil ribarjenja, drugi je hodil po obali in iskal školjke, tretji pa se je previdno spustil v gozd. Ladjica se je zibala na valovih in bila je nevarnost, da jo kak močnejši val tresre ob skalo in poškoduje, vendar pa temu nobeden ni posvečal pažnje.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

ŠVEDSKA, MEHIKA IN INDIJA PROTI AVSTRALIJI

Številna presenečenja v Davisovem pokalu 1962

V nedeljo so se odigrale zadnje izločilne tekme svetovno znanega Davisovega pokala, ki se jih je udeležilo kar 41 držav, razdeljenih v tri skupine.

Oglejmo si na kratko potek tekmovanj v posameznih conah.

V azijski coni je nastopilo 8 držav. Malaja, Pakistan, Koreja in Ceylon so izpadle že v prvem nastopu. Velike zmage so dosegle Indija, Japonska, Filipini in Iran. Indija je brez velikih težav odpravila Iran, Filipini pa so premagali le s tesnim izidom 3-2 teniško reprezentanco Japonske. V finalu sta se spoprijeli Indija in Filipini in zmaga je pripadla, kot so strokovnjaki predvidevali, močni indijski postavi (5-0). Indija je tako postala prvi finalist Davisovega pokala.

Tekme v evropski coni so bile najzanimivejše, ker se je tekmovanja udeležilo kar 29 držav. V prvem kolu so izpadle, razen Španije, vse šibkeje teniške ekipe, in sicer Nizozemska, Luksemburška, Irska, Monako, Norveška in Švica; od neevropskih držav pa Čile, Libanon, Egipt, Izrael in Nova Zelandija. Izpadla je, kot smo že prej omenili, tudi močna Španija, ki bi povsem upravičeno zaslužila mesto med prvimi državami Evrope; premagala jo je (3-2) močna in mlada ekipa Nemčije. V osminah finala smo doživeli prvo presenečenje: močna ekipa Južne Afrike je povsem nepričakovano pora-

zila (3-2) Francijo, ki je spadala med glavne kandidate za prvo mesto. Ostali favoriti Italija, Švedska in Velika Britanija, so z lahkoto odpravili svoje nasprotnike (Sovjetsko zvezo, Belgijo in Avstrijo). Lahke zmage so dosegli Nemci, Madžari, Čehi in Brazilci, ki so porazili Romunijo, Dansko, Finsko in Poljsko. Četrtnine finala so nudile teniškim ljubiteljem novo presenečenje: Južna Afrika je porazila tudi Nemčijo, čeprav s tesnim izidom (3-2). Švedska, Italija in Velika Britanija pa so odpravile s prepričljivimi izidi svoje šibke nasprotnike: Češko-slovaško, Madžarsko in Brazilijo, za katere je pa uvrstitev med prvo osmorico predstavljala velik uspeh. Glavna kandidata za prvo mesto sta bila Italija in Švedska; to predvidevanje sta potrdila tudi prepričljivi zmagi Italije nad Veliko Britanijo in Švedske nad Južno Afriko. Finalni dvoboj je bil na Švedskem; teniški strokovnjaki pa so vseeno mislili, da bodo Pietrangeli, Gardini in Sirola premagali močno dvojico Lundquist in Schmidt, čeprav so igrali na tujem igrišču. Domačini pa so prepričljivo porazili Italijane, večkratne evropske finaliste. Največ zaslug za zmago Švedske ima borbeni Lundquist, ki je dvoboje igral kot nikoli v svojem življenju. Strokovnjaki so izjavili, da bi mu ne bil kos niti Laver, najboljši teniški igralec na svetu, seveda amaterjev. Zmaga Švedske predstavlja vsekakor presenečenje.

Največ presenečenj pa je nudila ameriška cona. Tekmovanj se je udeležilo le 5 teniških ekip, med temi Jugoslavija. Združene države Amerike so premagale Kanado s precejšnjo težavo in so se tako

uvrstile v polfinale, v katerem so že bile Mehika, Jugoslavija in Angleške Indije. Jugoslavija je z lahkoto premagala neizkušene teniste angleških Indij, mladi tenisti Združenih držav pa so naleteli na zelo trd oreh, kateremu niso bili kos. Mehika je tako z zmago nad ZDA (3-2) pripravila največje presenečenje Davisovega pokala. V finalu so se tako spoprijeli, in ta je bil zadnji dvoboj izločilnega tekmovanja Davisovega pokala, Jugoslovani in Mehikanci. Čeprav so domačini bili zelo močni na svojem terenu, so strokovnjaki vseeno mislili, da bodo Jugoslovani zmagali, ker predstavljata Jovanović in Pilić veliko upanje evropskega tenisa. Palafox in Osuna pa sta bila presenetljiva in zabeležila veliko zmago: 4-1! Palafox je premagal z lahkoto Jovanovića z izidom 6-4, 1-6, 6-3 in 6-3. Osuna pa je porazil Pilića z gladkim 6-4, 6-4 in 6-2. Mehika je tako v prvem dnevu vodila z izidom 2-0, odločilen je bil dvoboj dvojic, in tu ni nihče mislil, da bosta Jovanović-Pilić, finalista iz Wimbledona, klonila pred mehiško dvojico z izidom 6-4, 2-6, 6-3 in 7-5. Mehika je v tretjem dnevu nastopila s svojimi rezervami in kljub temu osvojila še eno točko (Llamos je premagal tretjega jugoslovanskega igralca Preseckijega z izidom 6-0, 6-1 in 6-1). Pilić je premagal Contrerasa (6-2, 6-2 in 9-7) in s tem osvojil častno točko za Jugoslavijo. Zmaga Mehike predstavlja veliko presenečenje Davisovega pokala. Jugoslavija si je zapravlila izredno priliko, da bi odšla v Avstralijo in se spoprijela z velikani tenisa.

Finalne tekme Davisovega pokala bodo decembra v Avstraliji. Najprej se bosta srečali Švedska in Mehika, zmagovalca tega dvoboja se bo spoprijel z Indijo. Zmagovalca tega srečanja pa se bo 26., 27. in 28. decembra boril proti Avstraliji, ki že več let uspešno brani častno trofejo.

Strokovnjaki menijo, da bo Švedska premagala tako Mehiko kot Indijo, klonila pa bo v finalu proti Avstraliji. A to so seveda le predvidevanja in ni izključeno, da se bodo tekme drugače zaključile.

(dt)

Italijani se zabavajo

Italijani so izdali lani za vsakovrstne predstave in javne zabave 224 milijard in 33 milijonov lir, leto prej pa 213 milijard. Te podatke je objavil glavni ravnatelj društva italijanskih avtorjev in založnikov v statističnem letopisu «Lo spettacolo in Italia». Najbolj so se povečale tako imenovane predstave doma, to je poslušanje radia in gledanje televizije. Zaradi tega pa se manjša število gledavcev pri gledaliških in filmskih predstavah. Zlasti delavstvo je nagnjeno k temu, da se zadovolji, kar zadeva predstave, predvsem s televizijo in radiem. Največji del omenjene vsote je odpadlo na kinopredstave, namreč 125,7 milijarde, to je več kot polovica celotne vsote. Na dramsko in operno gledališče ter na revije in varieté je odpadlo 8 milijard in 400 milijonov, na šport 15,3 milijarde, na radio in televizijo 48,7 milijarde, na plesne zabave in za tako imenovane juke-boxe, to je glasbene skrinjice, orkestre, razstave, velesjede in vsakovrstne druge ljudske zabave pa 25,9 milijarde. Pri pomniti pa je treba, da se je udeležba kinematografov pri skupnih izdatkih zmanjšala od 69,7 odstotka na 56,1 odstotka, udeležba gledališča za 7,2 odstotka na 3,8 odstotka. Močno pa so se povečali izdatki za ples, glasbene skrinjice in še nekatere druge zabave. Izdatki za športne predstave so ostali približno isti.

Kratke kulturne vesti

Slikar Lojze Spacal je razstavljal v galeriji Hausamann v Cortini d'Ampezzo. Razstava njegovih del je bila odprta 28. julija, zaključena pa 10. avgusta. V omenjeni galeriji razstavljajo najvidnejši italijanski umetniki, kot na primer Barolini, Campilli, Carrà, Cassinari, De Chirico, De Pisis, Gentilini, Guttuso, Hollesch, Mušič, Rosai, Sironi, Vedova, Zigaina in drugi.

Tržaški slikar Avgust Černigoj je priredil osebno razstavo svojih olj in grafik v atriju koprškega muzeja. Razstava je odprta do 31. avgusta.

Šesti mednarodni kongres za krščansko arheologijo se bo sestal 23. septembra v Ravenni. Predmet razprav bo to pot ves starokrščanski svet. Tema so izbrali spričo letošnjega koncila in hočejo z njo dognati raziskovalna načela, ki naj omogočijo ugotoviti stvarno vlogo in resničen smisel spomenikov zgodnjega krščanstva kot nerazdelanih sestavnih delov okolja in s tem ovreči težnjo določenih znanstvenikov, ki hočejo vrednotiti spomenike in dokumente kot samostojne elemente, ki nimajo s svojim okoljem nobenega opravka.

ŽENA IN DOM

Poletne jedi

MRZLA KUMARICNA JUHA

Tričetrk kg mesnatih paradižnikov zrežemo in jih mehko skuhamo v litru mesne juhe iz konzerve. Vse skupaj pretlačimo, dodamo podmet iz ene žlice moke (tudi krompirjeve) in malo mrzle vode. Prevremo, dodamo malo kisle smetane in na rezine zrezano mlado kumaro. Solimo in popramo. Juho ohladimo in hladno serviramo z zelenim peteršiljem. Omenjena juha je prijetno osvežilo posebej v teh toplih poletnih dneh.

MRZLE PLOŠČE ZA VECERJO

Na osebno: 1 jajce, kuhano na trdo, košček kuhane govedine, 3 do 4 rezine salame, 1 paradižnik, 1 paprika, 2 žlici okusne krompirjeve solate, porcija zelene solate.

Jajca razpolovimo, salamo olupimo, paradižnik zrežemo na rezine (seme odstranimo), papriko zrežemo na rezance (seme izdolbimo), krompirjevo solato naredimo posebej, prav tako tudi zeleno solato. Meso narežemo na rezance. Posebej zabelimo z oljem in kisom vsako solato in jo po okusu osolimo.

Na plitve krožnike naložimo sestavne dele solate. Pri serviranju mesa desnim na vsako rezino nekoliko majoneze.

PEČEN KROMPIR S SMETANO

Olupljen krompir zrežemo na 3 cm debele rezine, ki jih denemo v skledo, solimo in potresemo z majaronom ali peteršiljem. Krompir zložimo na pekač, ki smo ga prej pomastili in namazali s strtim česnom. Na krompir zlijemo toliko mleka, da ga komaj pokrije. Pečemo 30 minut (v že pregreto pečico). Krompir v tem času popije vse mleko. Polijemo ga nato s nekaj žlicami smetane in potresemo z naribanim sirom. Vse to damo ponovno v pečico in pečemo še 10 minut. Zraven lahko serviramo razno toplo pripravljeno zelenjavo ali pa poljubno solato.

BOLGARSKA PARADIŽNIKOVA JED

Sesekljamo precej zelenega peteršilja. Paradižnike zrežemo na debele rezine. Nepregorno posodo potresemo po dnu z zelenim peteršiljem, nanj pa

zložimo vrsto paradižnikovih rezin. Po njih potresemo drobtine. Sledijo nato spet peteršilj, paradižnik in drobtine. Vse skupaj polijemo z oljem in pečemo v pečici do mehkega. Preden damo jed na mizo (v isti posodi, kot se je pekla), jo potresemo s sesekljanim zelenim peteršiljem in obložimo z nekaj rezinami surovega paradižnika.

Poleg serviramo dušen riž, lahko pa tudi krompir ali meso.

LECA NA MADZARSKI NACIN

½ kg paradižnikov, ¼ kg zelenih paprik, 1 do 2 bučki (zucchette), 5 dkg slanina, 5 dkg olja, 3 čebule, žličko sladke paprike, sol.

Paradižnike potopimo za nekaj sekund v vrelo vodo, olupimo in očistimo semena. Očiščene paprike izpraznimo, razrežemo po dolžini na 2 cm dolge proge. Bučke (mlade, neolupljene) razrežemo na kocke. Slanino zrežemo tudi na kocke, jo rahlo prepražimo, kocke pobereemo iz posode, v posodi rumeno prepražimo na rezine narezane čebule, potresemo s sladko papriko, dodamo paradižnik, zeleno papriko in bučke, solimo in dušimo do mehkega.

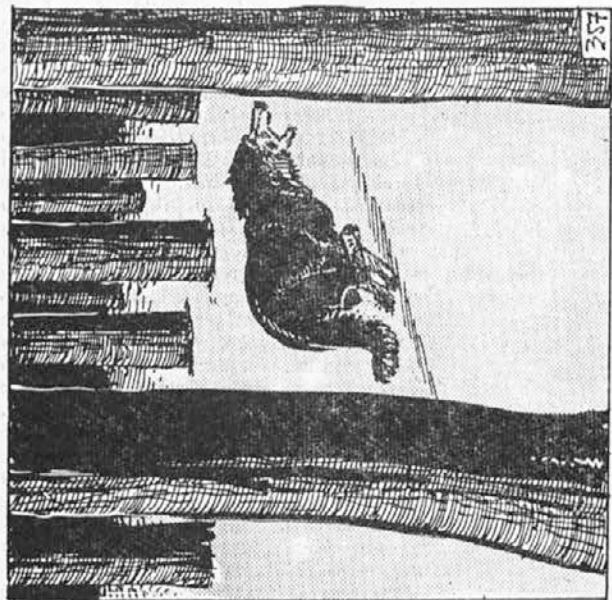
K tej jedi ponudimo krompir, špagete, riž ali pa razno meso.

PAPRIKE NA ITALIJANSKI NACIN

Paprikam odrežemo pecelj in nekoliko plodu, izdolbimo seme, operemo z mrzlo vodo in ocedimo. Nato paprike nadenemo. V kozici razgrejemo malo olivnega olja, vložimo paprike, jih najprej opečemo, nato prilijemo malo vode ali juhe in prikrito dušimo. Serviramo v pogreti posodi s sokom, ki se je nabral med pečenjem. Zraven serviramo polento ali riž.

Nadev za 4 do 6 debelih paprik: ¼ kg zmlete ali sesekljane teteline, mlade govedine ali svinjine, pol klobase ali enaka količina salame, šopek sesekljane peteršilja, 2 stroka strtega česna, 3 žlice naribanega parmezana, 2 jajci, 1 do 2 žlici drobtin, sol, poper, po želji še druge začimbe. Vse te sestavine zmešamo, okusno začnimo in pustimo nekaj časa, da dobi nadev svoj značilni okus.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst,

357. Preden je Kazan ponovil svoj napad, je v njem nenadoma vstala zavest svobode. Veriga ga ni več priklepala in tam nekje v vetru, v gozdu, pod zvezdami ga je čakala Siva. Izpuštil je Sandyja in stekel v gozd. Čez nekaj trenutkov je njegov beg za trenutek zaustavil strel in divji, hropeč Sandyjev krik. Potem se je pognal naprej v svobodno noč.

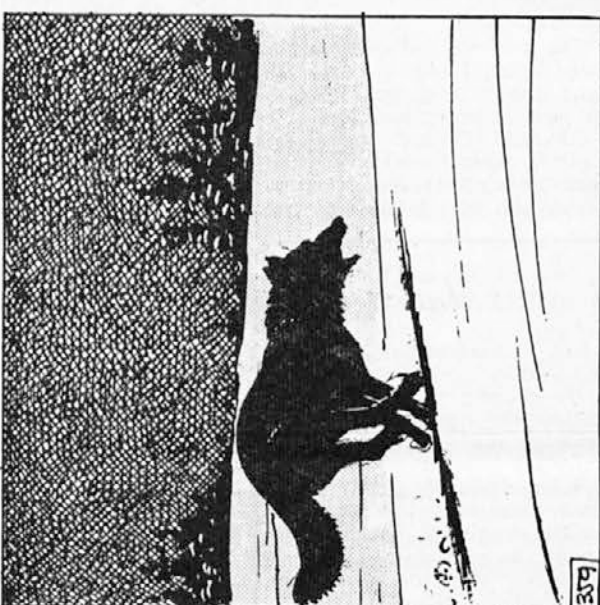
356. Tiho in previdno se je Kazan dvignil. Deset korakov oddaljen je stal pred njim človek, ki ga je pes najbolj sovražil. Skočil je, Veriga ga ni zadržala — stari vratni obroč se je ob sunku prelomil. Pred Sandyjevimi očmi so se zasvetili beli zobje in že ga je Kazan ugriznil v roko. Tudi danski pes se je prebudil in začel lajati.

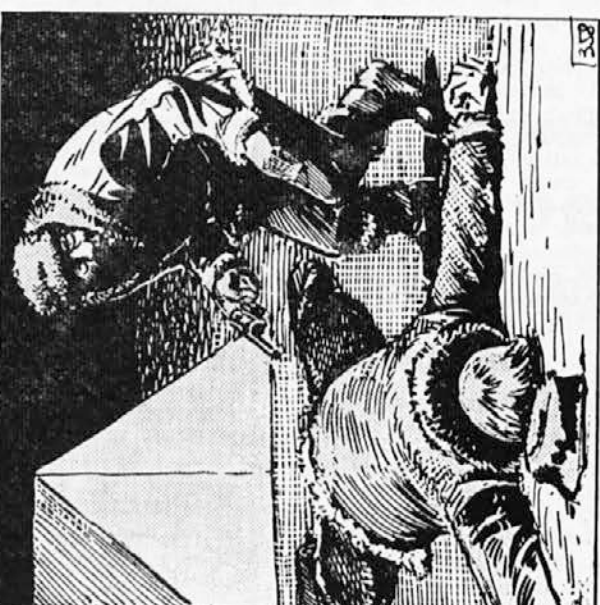
355. S sklonjeno glavo in upognjenimi rameni se je senca bližala taborišču. Kazan je ležal, glavo je iztegnil med prednjimi šapami in pazljivo spremljal sleherni premik prihajajočega človeka, ki je stopil k šotoru in odgrnil vhodni zastor. V roki ni imel niti biča, niti palice, med prsti se mu je svetlikalo mrzlo železo.

360. Ko je sonce vstajalo, je Kazan že stal na peščenem bregu. Vohil je in klical, toda Siva se ni oglasila. Veter in dež sta izprala sledove njenih tac iz peska. Iskal jo je na njenih stalnih loviščih vse do večera. Neutrudno je tekal po gozdu, pozabil je na lakoto in utrujenost. Naslednje jutro pa je stekel proti bobrom in podrtemu drevesu.

359. Kazan ni zalajal vnovič. Zavedel se je, da je Siva milje in milje daleč, da mu ni mogla slediti. Kakor pes za svojim gospodarjem je tekel v določeno smer, k reki na peščeno obalo, kjer ju je pred tedni razdvajal Sandyjev strel. Siva ga je vendar vedno čakala na mestu, kjer jo je zapustil in prav gotovo jo bo našel ob reki!

358. Mali profesor, ki se je bil pravkar sklonil nad Sandyjevo truplo, se je nenadoma vzravnal: iz gozda je zaslišal klic pobeglega psa, kakršnega prej nikoli ni slišal. Kazan je po dolgih tednih ujetništva prvič klical Sivo. Toda odgovoril mu je iz smeri malega taborišča le njegov danski tovariš. Sivo je klical zaman.

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER.

Za

naše

najmlajše

60